

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Guidelines of Relationship Building between School and Community Based on
Buddhist Educational Administration of Schools under Office of Phra Nakhon Si
Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3

รณกร ไข่นาค Ronnakorn Kainark^๑

ประยูร แสงใส Prayoon Saengsai^๒

พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhrukittiyawisit^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อศึกษาหลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน ๓๖๘ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ โดยวิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๔ หลักวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสรุปข้อมูลจากข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ronnakorn0014@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

๓. แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาและมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติอันเดียวกัน ด้านการให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมของชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของท้องถิ่นและจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ ครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาของชุมชน มีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน และครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมงานกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน และมีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนได้มีการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนโดยมีการรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

คำสำคัญ : การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of relationship between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3, 2) to study principles and methods of building relationship between school and community and Buddhist administrative principles supporting relationship building, and 3) to propose a guideline of relationship building based on Buddhist educational administration between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3. The data were collected by rating scale questionnaires with reliability at 0.95 from 368 samples consisting of teachers and students' parents obtained by stratified random sampling. The data were analysed by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the study found that:

1. The state of relationship between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 classified by aspects was at the high level overall on the relationship building between school and community and network, community services, community development participation, assistance from community, and performance evaluation on community and network operation.

2. Principles and methods of relationship between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 were at the high level overall. In details, the highest level was on the relationship building between school and community and network, followed by community services, community development participation, assistance from community, and performance evaluation on community and network operation respectively.

3. Guidelines of relationship building based on Buddhist educational administration between school and community in schools under Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Educational Service Area 3 were as follows; In the relationship building between school and community and network, schools had meetings with students' parents/guardians to inform them about the school policy and performance. School committee attended school meetings in educational plan setting, educational developing and educational management; In community services, schools provided services and facilities for communities in occasions, activities, local cultural promotion, and vocational and income promotion for students; In community development participation, teachers participated in

community trainings, seminars and activity campaigns as speakers or moderators, and led students to participate the activities with local cultural performances; In assistance of community, community leaders or distinguished individuals regularly participated school activities, community scholars were invited to transfer local wisdom to students, and community clubs, foundations and associations gave assistances and scholarships to students, and In performance evaluation on community and network operation, schools evaluated their performance by reporting study performance, behaviours and health of students to students' parents/guardians, brought evaluation analysis in work performance improvement in relationship building with communities, and school committee and communities worked together in evaluation and monitor the school management.

Keywords: Relationship Building between School and Community Based, Buddhist Educational Administration

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทิศทางในการจัดการศึกษาว่า โรงเรียนจะต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน การบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านมายังขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและท้องถิ่น ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ถึงแม้ผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่ในทางปฏิบัติยังทำได้น้อย ส่วนมากจะให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ แต่การให้ความรู้และการนำแหล่งทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่มากนัก (อุเทน จิตต์สำรวย, ๒๕๔๑)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๘ ได้ระบุไว้ว่า ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินจากทางรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขึ้นมา

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน จึงเป็นการมองข้ามทรัพยากร ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่ง งานหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจหลักการและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (สมยศ ยิ่งยงเมธี, ๒๕๕๐) ซึ่งในการแก้ไขปัญหานี้ อาจนำหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือมาบูรณาการด้วย ซึ่งหลักพุทธธรรมนั้น คือ หลักสาราณียธรรม (อง.ฉก. (ไทย) ๑๔/๒๘๒/๓๐๑-๓๐๓) ประกอบด้วยเมตตาโมกขกรรม การคิดดี เมตตาจริกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม เมตตาทายกรรม การทำความดีต่อกัน สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม สีสสามัญญตา การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยต่างๆ อย่างเดียวกัน ทิฏฐิสามัญญตา มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอยู่เสมอ เป็นหลักธรรมที่เสริมสร้าง ความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. เพื่อศึกษาหลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์

๓. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓ โรงเรียน จำนวน ๑,๑๓๘ คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน ๗,๔๑๓ คน รวมทั้งสิ้น ๘,๕๕๑ คน

๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้ปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (อ้างใน ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาศ อังศุโชติ และอัจฉรา ชานีประศาสน์, ๒๕๕๕: ๒๖๔) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๘ คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาและสัดส่วนของครูและผู้ปกครองนักเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครู ๑๘๔ คน ผู้ปกครองนักเรียน ๑๘๔ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยและพัฒนาสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีรายละเอียดแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชน และภาคีเครือข่าย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ๕ ระดับ

๓. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓.๑ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ จำนวน ๕ รูป/คน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐ ทั้งฉบับ ถือว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม

๕) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = ๐.๙๔

๖) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและกรรมการผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๒) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความช่วยเหลือช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

๓) ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

๔) นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๕) นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักข้อแล้วนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

๖) นำผลการคำนวณหาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ในการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (๒๕๓๕:๑๐๐)

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๕ ด้าน มีดังนี้

๑) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๓ อันดับ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำและแจกเอกสาร แผ่นพับหรือวารสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนเผยแพร่ต่อชุมชน โรงเรียนได้เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียน และครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียน

๒) ด้านการให้บริการชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๓ อันดับ เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล ฯลฯ แก่ชุมชน ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำความรู้ต่างๆ แก่ชุมชน และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชน ส่วนข้อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๒ อันดับ

เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชน และมีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน

๔) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน ส่วนชื่อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๓ อันดับ เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ในการสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน ฯลฯ ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนไปเยี่ยมชมและศึกษาตามอัธยาศัย และชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียน

๕) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน ส่วนชื่อที่อยู่ในอันดับสุดท้าย ๒ อันดับ ได้แก่ โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย และมีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน

๒. หลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหลักพุทธบริหารที่ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

๑) ด้านเมตตาทายกรรม โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการสุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชนด้วยความปรารถนาดีต่อชุมชน ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ

๒) ด้านเมตตาจริกรรม ครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนด้วยอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความเป็นกันเอง ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำความรู้ต่าง ๆ แก่ชุมชนโดยใช้คำพูดภาษาที่สุภาพ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ

๓. ด้านเมตตาโมรธรรม คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น ครุณานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ

ด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

๔. ด้านสาธารณโภคี โรงเรียนจัดทำและแจกเอกสาร แผ่นพับหรือวารสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนเผยแพร่ต่อชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล ฯลฯ แก่ชุมชนด้วยความเสียสละ ไม่ช่วงชิงของส่วนรวมมาเป็นของตน มีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน- ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ ในการสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน ฯลฯ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

๕. ด้านศีลสามัญญตา โรงเรียนได้เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยความเสมอภาคต่อกัน โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนด้วยความจริงใจต่อกัน ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนไปเยี่ยมชมและศึกษาตามอัธยาศัย ให้บริการด้วยความจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือ จัดกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความมีน้ำใจในหมู่ผู้ร่วมงานด้วยกัน โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน มีการนำผลการ วิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน

๖. ด้านทวิภูมิสามัญญตา โรงเรียนมีการประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกันคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

๓. แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรดำเนินการดังนี้

๑) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการสุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน

๒) การให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมของชุมชน

และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ

๓) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

๔) การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

๕) การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย อภิปรายผลดังนี้

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย และด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนอันดับสุดท้าย ๒ อันดับ ได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรย์ แยมมิกลิ้น (๒๕๕๒). ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังต่อไปนี้ ๑) ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องมีประสบการณ์เพียงพอในการประสาน การทำงานเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ๒) ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อชี้แจงอุดมการณ์ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนให้ทราบโดยทั่วถึง ๓) ด้านการให้บริการชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการติดต่อประสานงานขึ้นภายในโรงเรียน ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด โรคเอดส์ เพื่อเป็นการเผยแพร่ และให้ความรู้แก่ชุมชน ๕) ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ ที่ประสบ

ความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาแนะแนวการศึกษาด้านอาชีพให้นักเรียน ๖) ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เรื่องที่ควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคเครือข่าย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร ไชยชนะ (๒๕๔๘) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและด้านการให้บริการแก่ชุมชน

การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรงค์ ดั้นทอง (๒๕๔๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ ได้แก่ การดำเนินงานได้ปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนกับชุมชน การประเมินการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป การให้บริการด้านอาคารสถานที่ การให้บริการด้านความรู้ การได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน การนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน การจัดกิจกรรมหาทุนการศึกษา เนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการเห็นชอบแผนปฏิบัติของสถานศึกษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนงบประมาณของโรงเรียน

การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา บุญยัง (๒๕๕๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน รองลงมาคือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์

การให้บริการชุมชน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐา ชนะบุญ (๒๕๕๐) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการ ประกอบด้วยการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติคือการประชุมผู้ปกครองนักเรียน การให้บริการแก่ชุมชน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติคือการให้ความร่วมมือกับทางราชการในด้านยาเสพติด และการเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติคือการร่วมมือกันจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน การให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีความดำเนินการอยู่ใน ระดับมาก กิจกรรมส่วนใหญ่ที่มีการปฏิบัติคือ การเชิญบุคคลในชุมชนมาร่วมเป็นเกียรติในโอกาสพิเศษของโรงเรียน และการขอความร่วมมือจากหน่วยงานอนามัย หรือสาธารณสุขมาช่วยให้บริการแก่นักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นมีการดำเนินการอยู่ ในระดับปานกลาง กิจกรรมส่วนใหญ่ที่มีการปฏิบัติคือการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลพรรณ บุญตัน (๒๕๕๙) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยแจกเอกสารให้คณะครู นักเรียน คณะกรรมการและผู้ปกครองทราบล่วงหน้าพร้อมขอความร่วมมือจัดทำปฏิทินดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนบางกิจกรรม มีการมอบหมายให้ครูที่มีความเหมาะสมดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจการปฏิบัติงานกับชุมชนนำงบประมาณรายได้ของโรงเรียนมาใช้ในการดำเนินการมาก ได้แก่ การให้ชุมชนใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน การจัดโครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดร่วมกับชุมชนการมอบหมายเอกสารเกี่ยวกับระเบียบ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้คณะกรรมการศึกษาด้วยตนเอง การเชิญผู้มีความรู้ความสามารถของกลุ่มบุคคล ชุมชน มูลนิธิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและประชาชน การส่งนักเรียนเข้าประกวดผลงานทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูควรมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โรงเรียนควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของการเยี่ยมบ้านนักเรียน

๑.๒ การให้บริการชุมชนโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการของห้องสมุด เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่คนในชุมชน

๑.๔ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ควรมีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น สมาคม สโมสร ชมรม เพื่อสนับสนุนโรงเรียน ทั้งงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ควรมีการนำผู้นำชุมชนและศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิตให้เข้าร่วมกันช่วยเหลือโรงเรียน โดยการแนะนำเชิญเป็นวิทยากร

๑.๕ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายโรงเรียนและชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายและโรงเรียนควรนำผลการวิเคราะห์จากการประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่างๆที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน ความผูกพันของชุมชนต่อโรงเรียน เป็นต้น

๒.๒ ควรศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนในด้านการบริการสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๒.๓ ควรศึกษาการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ๒๕๕๒**. (๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐).
แหล่งข้อมูล: <https://www.secondary41.go.th/doc/joodhent2/standradmuttayom52.pdf>
- จรรย์ แยมมีกลิ่น. (๒๕๕๒). **แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ ๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เชษฐา ชนะบุญ. (๒๕๕๐). **การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรตามพระคณของผู้บริหารโรงเรียน ครูสายผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทศพร ไชยชนะ. (๒๕๔๘). **การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธรรมรงค์ ดินทอง. (๒๕๔๖). **การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นวลพรรณ บุญตัน. (๒๕๔๙). **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา ๓ และเขตการศึกษา ๔**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีชา บุญยัง. (๒๕๕๖). **แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๓๙). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมยศ ยิ่งยงเมธี. (๒๕๕๐). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต ๒**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุเทน จิตต์สำรวย. (๒๕๔๑). **การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาศ อังคุโชต และอังฉรา ชำนิประศาสน์. (๒๕๕๕). **สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.